

Etika účtovníctva, ekonomická kriminalita a forenzný audit v podnikovej praxi

Accounting ethics, economic crime and forensic audit in the corporate Practice

1.Časť: Etika a etický kódex účtovných odborníkov

Abstrakt

Narastajúci záujem verejnosti o odhaľovanie korupcie na Slovensku je dôvodom, prečo sa problematikou hospodárskej kriminality treba zaoberať. V jednotlivých príspevkoch k danej problematike sa budeme venovať etike účtovníctva a ekonomickej kriminalite, ktorá vyplýva z nedodržania tejto etiky. Rozoberieme podstatu vznikajúcich podvodov v rámci skresľovania účtovných informácií, podstatu kreatívneho účtovníctva a manipulácie účtovných dokladov. Uvedieme základné princípy forezného účtovníctva a forezného auditu pri odhaľovaní nekalých praktík a podvodov v podnikoch a odhaľovania príčin ich vzniku. V tejto časti príspevkov sa budeme zaoberať etikou účtovníctva, etickým kódexom pre profesionálnych účtovníkov a audítorov, pretože práve nedodržanie etických princípov a zásad spôsobuje manipuláciu účtovných dokladov a vznik ekonomických podvodov.

Abstract

The growing public interest in the detection of corruption in Slovakia is the reason why the topic of economic crime needs to be addressed. The individual contributions on this subject will be dedicated to the accounting ethics and economic crime, which results from non-compliance with this ethics. We will examine the fundamentals of occurring frauds originating from the distortion of accounting information, the nature of creative accounting and handling accounting records. We will mention the basic principles of forensic accounting and forensic auditing in detecting unfair practices and frauds in companies and reveal the causes of their origin. In this section of contributions we will discuss the accounting ethics, code of ethics for professional accountants and auditors, because mainly the non-compliance

with the ethical principles causes the manipulation of accounting records and creation of economic frauds.

Keywords: accounting ethics, code of ethics

JEL codes: K42, M41, M42

Úvod

Neustály rozvoj informačných technológií so sebou prináša nielen pozitíva, ale tiež stále dômyselnejšie spôsoby, ako sa obohatiť na úkor firiem, ktoré tieto informačné technológie využívajú na svoje podnikanie. Narastajúci záujem verejnosti o odhaľovanie korupcie v Slovenskej republike je dôvodom, prečo sa problematikou hospodárskej kriminality treba zaoberať. Spoločnosť vyžaduje stále efektívnejšie metódy pre jej odhaľovanie a tiež účinné mechanizmy zabraňujúce jej vzniku.

1. Etika a právo

Význam profesijnej etiky je nezanedbateľný, pretože etika, je nevyhnutným doplnkom práva, ktoré sa využíva pri regulácii podvodného a neetického rokovania a riadenia vo firmách i mimo nich. Jednou z možností, ako efektívne využiť etické zásady na elimináciu podvodov a ich následných strát, ukazuje práve účtovnícka etika a jej zakotvenie v etických kódexoch účtovných odborníkov.

V niektorých firmách napriek svojej dôležitosti sa prevencia a dôraz na dodržiavanie etických zásad podceňuje a z toho vyplývajú patričné následky. V takýchto prípadoch dochádza k nemalým škodám a treba urobiť kroky, ktoré zabezpečia ich nápravu. Forenzný audit, ktorého úlohou je odhaliť porušenie a podvody vo firme, bude zásadným pojmom našich príspevkov. V Slovenskej republike sa tento pojem používa iba niekoľko rokov a doteraz nie je príliš veľa odborných zdrojov, ktoré by sa touto problematikou zaoberali. Predpokladom však je, že s rastúcimi nárokmi firiem a spoločnosti na odhaľovanie podvodného konania a predovšetkým korupcie, bude narastať aj jeho význam a využitie v praxi.

Problematiku etiky, z pohľadu podnikateľskej praxe, považujeme za filozofickú disciplínu, ktorá vedľa seba stavia ľudské konanie, správanie a morálne normy. Etika nepredpisuje pravidlá správania ako mravné normy, ale ich študuje, skúma rôzne mravné postoje, aby poukázala na predpoklady, možnosti a dôsledky určitých spôsobov konania a s nimi spojených sústav noriem, t. j. záväzných predpisov.

S problematikou etiky neodmysliteľne spájame pojem morálky. Vo vzťahu k morálke môžeme etiku považovať za teóriu morálky alebo ju môžeme definovať ako náuku o správnom správaní. Naopak morálku je možné charakterizovať ako súbor pravidiel, ktorý slúži na stanovenie nárokov určitej spoločnosti na jej členov. Morálku môžeme chápať z rôznych pohľadov, pričom je súčasťou globalizovaného ľudského sveta, kde sa stretávajú rôzne kultúry a spoločenstvá.

Ide o písané a nepísané pravidlá, ktoré ľuďom umožňujú posúdiť, či ich konanie a správanie je alebo nie je správne. Tieto pravidlá môžu byť vo forme morálnych noriem alebo morálnych princípov. Morálne normy sú jednoznačné príkazy a zákazy vychádzajúce z tradícií a zvykov, ktoré si človek osvojuje výchovou alebo prostredníctvom verejnej mienky. Tieto morálne normy patria medzi základné pravidlá ľudského spolužitia a ekonomických činností. a sú skôr všeobecným základom, určujúcim základný smer ľudského konania. Súčasne však morálne princípy môžu byť podnetom pre vznik nových morálnych noriem. Etika a morálka sú veľmi úzko prepojené. Etické normy na rozdiel od právnych noriem nie sú podporované ani vymáhané inštitúciami, ale verejnou mienkou, ktoré koriguje správanie sa jednotlivca.

Právo aj morálka sú súborom určitých pravidiel konania a správania, ktoré sa navzájom prekrývajú, ale aj líšia. Jedným z uznávaných názorov je, že právo je minimom morálky. Z toho vyplýva skutočnosť, že nie je podmienkou, aby bolo konanie a správanie v určitej spoločnosti upravené iba právnymi normami, pretože aj etické pravidlá, ktoré nie sú podložené právom, môžu byť pre určitú spoločnosť ľudí záväzné.

V súčasnosti sa v ekonomike kladie veľký dôraz na zvyšovanie konkurencieschopnosti hospodárskych jednotiek prostredníctvom ľudských zdrojov. Táto konkurencieschopnosť je zabezpečovaná predovšetkým vďaka odborným znalostiam, ktoré sa získavajú štandardne v rámci systému vzdelávania daného štátu v konkrétnej oblasti.

Ďalším významným faktorom, ovplyvňujúcim konkurencieschopnosť podnikov je snaha o vybudovanie dobrej povesti. Ak vezmeme do úvahy povest' podniku alebo profesie, je potrebné ju sledovať z pohľadu externých zainteresovaných strán, t. j. akú povest' má podnik u svojich klientov. Z tohto dôvodu sa neustále posilňuje význam aktivít, ktoré nie sú primárnym zdrojom tvorby zisku. Ide o aktivity tzv. spoločenskej zodpovednosti, ktoré sa pre získanie a udržanie dobrej povesti veľmi často využívajú.

Súbor určitých hodnôt, noriem, princípov a povinností danej profesie môžeme označovať za profesijnú etiku. Profesijná etika sa vzťahuje vždy na výkon určitej profesie, ktorá je

špecifická svojím obsahom a problémami s ňou spojenými a určuje správanie a konanie príslušníka profesijnej skupiny.

Celospoločenský význam profesijnej etiky je v tom, že zabezpečuje zodpovednosť príslušníkov profesijných skupín alebo povolání pred spoločnosťou za to, že svoje osobné záujmy nebudú stavať nad záujmy profesijnej skupiny, do ktorej patria. Z pohľadu etiky môžeme rozlišovať etiku manažérsku, právnickú, audítorskou, účtovnícku a pod. Etiku auditu a účtovníctva rozvineme v ďalšej časti nášho príspevku.

2. Etika účtovníctva

Rozsah činností profesionálneho účtovníka sa v súčasnosti rozšíril. Profesionálny účtovník už nie je iba administratívnym pracovníkom, ktorého aktivity by boli zamerané výhradne na spracovávanie účtovných podkladov. Pri týchto činnostiach bol profesionálny účtovník regulovaný prevažne príslušnými právnymi predpismi. V súčasnosti sa od profesionálneho účtovníka vyžaduje tzv. multidisciplinárny prístup, ktorý si od výkonu tejto profesie vyžaduje nielen správne, ale hlavne vierohodne spracovávať ekonomické údaje, ale súčasne ich vedieť vhodne interpretovať.

Povinnosťou profesionálneho účtovníka teda nie sú len odborné znalosti z oblasti účtovníctva, ale tiež schopnosť efektívne využívať a neustále rozvíjať informačné technológie. Veľmi dôležitou schopnosťou profesionálneho účtovníka musí byť tiež znalosť a využívanie efektívnej komunikácie a profesionálneho konania a správania. Predovšetkým preto, že veľakrát informácie, ktoré účtovníctvo poskytuje manažmentu podniku, sú podkladom pre rozhodovanie na strategickej úrovni, a tak by mali byť spracované kvalitne a bez skresľovania. Súčasne treba informácie oznamovať tak, aby boli správne pochopené a ich vypovedacia schopnosť bola čo najvyššia. Z tohto pohľadu poskytované informácie musia spĺňať hlavné charakteristiky: primeranosť; vierohodnosť; správna časová alokácie; súlad s príslušnou legislatívou; včasnosť a aktuálnosť; úplnosť.

Preto si úloha a etika profesionálneho účtovníka vyžaduje schopnosť izolovať kľúčové aspekty (už zaúčtované doklady, nezaúčtované skutočnosti, časové rozlíšenie, predpokladané splátky, predpokladané výnosy a náklady a pod.) požadovaných výstupných informácií a kvalitne ich spracovať. Treba ich objektívne zhrnúť, aby neboli príliš rozsiahle či neprehľadné a mali vypovedaciu schopnosť pre ďalšie osoby nielen z radov zamestnávateľov, majiteľov, ale aj štátnych a kontrolných orgánov. Problematika etiky profesionálneho účtovníka je

založená spravidla na kvalitne spracovaných údajoch. Iba kvalitne spracované údaje môžu byť predmetom efektívnej interpretácie a ich ďalšieho použitia.

Z pohľadu etiky sa pre výkon profesie účtovníka vyžaduje nestrannosť a spravodlivosť profesionálneho účtovníka. Teda jeho schopnosť eliminovať vplyvy vonkajšieho alebo aj vnútorného prostredia na výkon profesie v prípadoch, kedy by mohol byť jeho objektívny pohľad na skutočnosť ovplyvnený a skreslený. Z tohto dôvodu sa objektívnosť považuje za jeden zo základných etických princípov práce účtovníka.

Posledným pojmom, ktorý je vhodné spomenúť pri definovaní etických zásad profesionálneho účtovníka je nezákonná činnosť, presnejšie povedané zdržanie sa nezákonnej činnosti. Táto nezákonná činnosť týkajúca sa úlohy profesionálneho účtovníka je upravená zákonom. Profesionálny účtovník musí mať vždy na pamäti, že je nevyhnutné, aby pri komunikácii so zainteresovanými osobami vychádzal z uznávaných morálnych noriem. Teda aby nielen obsah údajového výstupu vykazoval požadované parametre, ale aby aj forma podania bola spoločensky prijateľná..

3. Etické kódexy

V podnikateľskej praxi existuje mnoho dokumentov, ktoré sa zaoberajú problematikou etického konania, t. j. zákony a tzv. etické kódexy. Pri definovaní vzťahu etiky a práva sme uviedli, že právne normy sú lepšie vymáhateľné ako normy morálne. Napriek tomu však z myšlienky, že právo je minimom morálky, je možné odvodiť, že aj etické pravidlá môžu pôsobiť ako efektívny regulátor ľudského konania a správania. Vzhľadom na to, že etické pravidlá sú veľmi ťažko vymáhateľné, vznikla potreba tieto pravidlá čiastočne formalizovať. Z tohto dôvodu sa stále častejšie uplatňujú tzv. etické kódexy, ktoré sú základným etickým nástrojom upravujúcim konanie a správanie ľudí prostredníctvom etických noriem a pravidiel. Významným faktorom ovplyvňujúcim úspešnosť etického kódexu je sila kultúry organizácie, v ktorej má byť etický kódex zavedený. Jednotlivé etické normy, ktoré môžu byť efektívne využívané napr. pri riešení vzniknutých problémov, sa tvoria na základe hlavných princípov a hodnôt zdieľaných v danej organizácii. Etický kódex by mal byť tvorený tak, aby vymedzil spôsoby konania ľudí pri riešení kľúčových problémov a tiež konkretizoval sankcie za jeho nedodržanie. Všeobecne platí, že etické kódexy sú zmesou normatívnych a pragmatických úvah subjektu o tom, ako by sa napr. účtovník chcel a mal správať. Aby bolo možné etický

kódex efektívne využívať pri regulácii neetického konania, je potrebná jeho priebežná aktualizácia a predovšetkým kontrola dodržiavania pravidiel zakotvených v tomto dokumente.

4. Etický kódex účtovných odborníkov

Poslaním Medzinárodnej federácie účtovníkov IFAC (International Federation of Accountants) je podľa jej stanov slúžiť verejnému záujmu, posilňovať postavenie audítorskej profesie a profesie účtovníka po celom svete. Má slúžiť a prispievať aj k rozvoju silných medzinárodných ekonomík zavedením a propagovaním dodržiavania vysokokvalitných odborných štandardov, podporovaním medzinárodného zblížovania takýchto štandardov a vyjadrovaním sa k otázkam o verejnom záujme všade tam, kde sú odborné skúsenosti relevantné. S cieľom naplniť toto poslanie, založila rada IFAC Medzinárodný výbor IFAC pre etické štandardy, aby v rámci vlastných kompetencií vypracoval a vydal vysoko kvalitné etické štandardy a iné vyhlásenia pre audítorov, ktoré sa budú používať na celom svete. Tento Etický kódex ustanovuje požadované etické normy pre audítorov.

Komisia pre etiku a nezávislosť pri Prezídiu SKAU upravila Etický kódex pre účtovných odborníkov vydaný IFAC na podmienky SKAU. Výsledkom je Etický kódex audítora SKAU, ktorý je záväzným vnútorným predpisom pre audítorov SKAU. Etický kódex audítora SKAU je v porovnaní s Etickým kódexom IFAC doplnený o nadväzujúce legislatívne úpravy Slovenskej republiky a súvisiace interné predpisy SKAU (usmernenia k etike). Tým sa etický kódex stáva pre člena SKAU transparentnejší, konkrétnejší a zrozumiteľnejší.

Etika odborníkov z oblasti účtovníctva je základným stavebným kameňom pre upevnenie dôveryhodnosti profesie účtovníkov a ich schopnosť slúžiť verejnému záujmu. Tieto skutočnosti sú dôvodom k neustálemu zdokonaľovaniu etických kódexov, medzi ktoré patrí aj Etický kódex pre audítorov a Etický kódex pre účtovných odborníkov (ďalej len Kódex) sú základným etickým dokumentom vydaným medzinárodnou federáciou účtovníkov (IFAC). Medzinárodná rada pre etické štandardy účtovných odborníkov, menovaná Radou IFAC drží v kompetencii vydávanie etických štandardov, ktorých dodržiavanie je povinné pre všetky členské organizácie IFAC. Etické požiadavky na účtovníkov a audítorov, ktoré sú stanovené v tomto Kódexe, treba dodržiavať v požadovanej kvalite a nie je prípustné žiadne zmiernenie týchto požiadaviek, okrem zákonom stanovených dôvodov. Naopak je možné, ak to legislatíva dovoľuje, uplatňovať prísnejšie požiadavky ako tie, ktoré sú stanovené v Kódexe.

5. Konceptný rámec

Základy etického správania odborníkov z oblasti účtovníctva vychádzajú zo zodpovednosti konať vo verejnom záujme. Povinnosťou profesionálneho účtovníka či audítora je dodržiavanie základných princípov a uplatňovanie konceptného rámca, ktorý zabezpečuje ich schopnosť konať v súlade so základnými princípmi, teda vo verejnom záujme. Konceptný rámec Kódexu uľahčuje orientáciu v oblasti etického konania účtovných odborníkov viazaných povinnosťou dodržiavať etický kódex v situáciách, ktoré môžu nastať pri výkone ich profesie. Ide o situácie, kedy je nutné rozpoznať a vyhodnotiť ohrozenie dodržiavanie základných etických princípov a tým plnenie povinnosti konať vo verejnom záujme. Tento rámec uvádza mnoho rozličných okolností, ktoré umožňujú vznik hrozieb vo vzťahu k dodržiavaniu základných princípov s cieľom zabrániť tomu, aby účtovní odborníci dospeli k záveru, že situácia je prípustná v prípade, že nie je priamo zakázaná. Odborník z oblasti účtovníctva má pri identifikácii hrozieb, ktoré ohrozujú základné princípy povinnosť dodržiavať konceptný rámec.

6. Základné etické princípy

Povinnosťou každého účtovného odborníka pri vstupe do profesie účtovníka je okrem iného dodržiavať etický kódex príslušnej profesijnej organizácie, predovšetkým teda Medzinárodnej federácie účtovníkov. Musí dodržiavať nasledujúce etické princípy:

- Bezúhonnosť - z tohto princípu vychádza povinnosť odborníka z oblasti účtovníctva konať čestne a poctivo pri výkone svojej profesie, aby nedochádzalo k poškodeniu dobrého mena jeho i celej profesie znaúčtovných odborníkov.
- Objektívnosť - v tomto prípade sa treba zdržať akéhokoľvek konania, ktoré by mohlo byť ovplyvnené zaujatosťou alebo konfliktom záujmov, to znamená, že by bola obmedzená schopnosť účtovného odborníka konať na základe svojho profesionálneho a odborného rozhodnutia.
- Odborná spôsobilosť a riadna starostlivosť - z povinnosti odborníka z oblasti účtovníctva poskytovať kvalifikované odborné služby vyplýva požiadavka na získanie a udržanie odbornej spôsobilosti a súčasne poctivé konanie pri poskytovaní týchto služieb.

- Profesionálne správanie - princíp profesionálneho konania je založený na povinnosti účtovného odborníka dodržiavať všetky príslušné zákony a právne predpisy tak, aby bolo chránené ich dobré meno. Účtovný odborník musí byť vždy v súvislosti so svojou profesiou čestný a úprimný, aby nedochádzalo k manipulácii účtovných informácií.

7. Hrozby a ich ošetrovanie

V prípade, že účtovný odborník odhalí skutočnosti, ktoré by mohli byť v rozpore so zásadami etického konania a správania podľa Kódexu, treba posúdiť, či existujú opatrenia, ktoré by mohli tieto hrozby minimalizovať alebo úplne odstrániť. V prípade, že sa účtovný odborník dostane do situácie, kedy nie je možné ich eliminovať, teda v prípade ďalšieho pokračovanie v kritickej činnosti by mohlo reálne dôjsť k porušeniu základných princípov, je jeho povinnosťou odmietnuť ďalšiu prácu v danej oblasti, či ukončiť vzťah so zamestnávateľom, z ktorého by toto porušenie princípov vyplývalo.

Ak by aj napriek tomu došlo k neúmyselnému porušeniu etických pravidiel, nemusí byť toto pochybenie považované za porušenie základných princípov v prípade, že sa ihneď po odhalení tohto porušenia pravidiel uplatnia kroky k náprave.

Dodržiavanie základných princípov stanovených etickým kódexom môže byť ohrozené radom udalostí, ktoré môžu byť spúšťačom najrôznejších hrozieb. Tieto hrozby môžeme zaradiť do nasledujúcich kategórií: hrozba súkromného záujmu, hrozba lobizmu, hrozba spriaznenosti, hrozba zastrašovania, hrozba ovplyvňovania skutočnými alebo naznačovanými hrozbami a nátlakom a pod.

Cieľom tohto Kódexu je, aby dochádzalo k poskytovaniu služieb v požadovanej kvalite. Z tohto dôvodu sú v Kódexe definované zabezpečovacie prvky, ktoré majú brániť hrozbám, aby neboli ohrozené základné princípy, stanovené ciele a aby nedochádzalo k skresľovaniu výsledkov hospodárenia.

Odborník z oblasti účtovníctva musí mať neustále na pamäti, že všetky konania, ktoré súvisia s jeho profesiou, podliehajú povinnosti dodržiavať základné princípy, a tak sa nesmie vedome podieľať na žiadnej činnosti, ktorá by mohla ovplyvniť manipuláciu účtovných dokladov, čo by spôsobilo skreslenie ekonomických výsledkov účtovnej jednotky. Etický kódex pre audítora a účtovníka uvádza aj príklady hrozieb, ktoré môžu vzniknúť pri výkone profesie účtovníka a tiež možnosti nápravy v prípade, že odhalí neetické konanie.

8. Možné konflikty a vykazovanie informácií

Pri výkone profesie účtovníka či audítora sa obaja môžu dostať do situácie, kedy dôjde k rozporu záujmov jeho zamestnávateľa a ich odbornej zodpovednosti dodržiavať základné princípy správneho vykazovania a hodnotenia výsledkov hospodárenia. Účtovník môže byť pod tlakom zamestnávateľa, aby konal v rozpore so zákonom alebo etickými pravidlami. Príkladom môže byť nátlak na skresľovaní faktov týkajúcich sa účtovnej závierky alebo daňových záležitostí. To sú práve situácie, ktoré môžu viesť k vzniku hrozieb. V prípade vzťahu zamestnávateľ vs. účtovník či audítor môže dochádzať k hrozbe ich zastrašovania. Takéto hrozby treba ošetriť pomocou postupov uvedených v koncepčnom rámci Kódexu. Povinnosťou účtovníka či audítora je príprava a predkladanie, resp. kontrola a vyhodnotenie účtovnej závierky, ktorú ďalej využívajú buď externé subjekty alebo sa používajú vo vnútri podniku ako podklady pre riadiacich pracovníkov. Základným predpokladom pre správne pochopenie výstupných informácií je ich správnosť, pravdivosť a zosúladenie s príslušnými odbornými štandardami. Následne treba zvoliť vhodnú interpretáciu výstupných informácií. Treba zabezpečiť, aby informácie:

- jasne popisovali charakter obchodných transakcií, majetku alebo záväzkov;
- boli spracovávané a predkladané včas a správnym spôsobom;
- popisovali skutočnosť správne a úplným spôsobom, t. j. aby neboli zamlčané a zmanipulované žiadne dôležité skutočnosti.

V súvislosti s prípravou a vykazovaním informácií opäť môžu vznikáť už spomínané hrozby ohrozujúce základné princípy. Kódex uvádza konkrétnu hrozbu zastrašovania, ktorá je potenciálnym zdrojom ohrozenia princípov objektívnosti. Táto môže vzniknúť nátlakom na účtovníka či audítora, aby informácie, ktoré podáva, boli akokoľvek zavádzajúce, a tým ohrozovali výsledok hospodárenia.

Odborník z oblasti účtovníctva sa pri výkone svojej profesie môže stretnúť s rôznymi formami ponúk. Môžu to byť dary, prejavy pohostinnosti alebo nadštandardné zaobchádzanie. V prípade, že audítor či účtovník dostane takúto ponuku, treba vyhodnotiť, či sa jedná o štandard obvyklý napr. v dlhodobých obchodných vzťahoch alebo sa jedná o prejav náklonnosti, ktorý by mohol ohroziť dodržiavanie základných etických princípov.

Tento etický kódex, vydaný Radou medzinárodnej federácie účtovníkov (IFAC), bol prijatý aj Slovenskou komorou certifikovaných účtovníkov, ktorá je organizačnou zložkou Zväzu účtovníkov, člena IFAC. Slovenská komora certifikovaných účtovníkov ho považuje za súbor

FOR FIN, Odborný mesačník pre financie a investovanie, Bratislava,

Fin Star 2016, ISSN 1339-5416, Júl – August 2016

nárokov na profesionálnych účtovníkov v oblasti profesijnej etiky, ktoré sú povinní pri výkone svojej profesie uplatňovať v rámci SR aj v zahraničí.

9. Etický kódex účtovných odborníkov

Slovenská komora certifikovaných účtovníkov tiež vydala etický kódex, ktorý sa všetci certifikovaní účtovníci v SR zaväzujú dodržiavať. Cieľom tohto etického kódexu je, rovnako ako v prípade medzinárodne používaného kódexu, zabezpečenie vierohodnosti predkladaných informácií, poskytovanie služieb, ktoré sú v súlade s právnymi predpismi i odbornými štandardmi. V neposlednom rade cieľom je aj zabezpečiť upevnenie jej dôveryhodnosti prostredníctvom služieb poskytovaných profesionálmi v oblasti účtovníctva. Povinnosťou certifikovaného účtovníka je predovšetkým hájiť verejný záujem a to aj v prípade, že je v rozpore s jeho osobným záujmom alebo záujmom organizácie, v ktorej je zamestnaný.

Prijatím etického kódexu sa certifikovaný účtovník zaväzuje vykonávať svoju činnosť účtovného odborníka v súlade so základnými princípmi, ktoré Etický kódex účtovných odborníkov uvádza v rovnakom rozsahu ako Etický kódex audítorov. Rozdiel oproti medzinárodne uznávanému kódexu možno označiť len v štruktúre obsahu.

Etický kódex účtovných odborníkov vydaný Slovenskou komorou certifikovaných účtovníkov v úvode uvádza porušenia, ktoré súvisia s nedodržaním základných etických požiadaviek stanovených v tomto kódexe.

Po preštudovaní oboch etických dokumentov je možné povedať, že obsahovo spolu korešpondujú, odlišujú sa len v jednotlivých rozlíšeniach, čo je známkou toho, že Slovenská komora certifikovaných účtovníkov pri zostavovaní Etického kódexu účtovných odborníkov splnila nároky IFAC v tom zmysle, aby všetky členské profesijné organizácie pri výkone profesie účtovníka uplatňovali rovnako prísne požiadavky na svojich členov.

Už úvodné riadky oboch dokumentov zdôrazňujú, že hlavným cieľom je rozvíjať a zdokonaľovať profesiu účtovníka, vybavenú harmonizovanými technickými aj profesijnými štandardmi a obhajovať pri tom nielen záujmy subjektov v prospech profesionálnych účtovníkov, ktorí vykonávajú svoju prax, ale predovšetkým obhajovať verejné záujmy.

Záver

Po preštudovaní problematiky profesijnej etiky a certifikácie účtovníkov možno konštatovať, že etika účtovníctva je základným stavebným kameňom pre výkon profesie účtovníka a pre ochranu záujmov firiem, pre ktoré účtovníci vykonávajú svoju profesiu. Základné princípy

definované etickým kódexom sú zaväzné pre všetkých profesionálnych účtovníkov, ktorí sú členmi Slovenskej komory certifikovaných účtovníkov aj iných profesijných organizácií po celom svete.

Ako sme už uviedli, prijatie etického kódexu je jednou z podmienok pre získanie certifikátu, ktorý by mal byť dokladom toho, že profesionálny účtovník je skutočným odborníkom vo svojej profesii. Certifikovanému účtovníkovi sa tak otvárajú možnosti pre výkon jeho profesie v zahraničných firmách a potenciálne aj rýchlejší profesionálny rast. Naopak, z pohľadu verejnosti a užívateľov služieb profesionálnych účtovníkov je certifikácia predpokladom pre kvalitne odvedenú prácu, ako z pohľadu ich odborných znalostí a zručností, tak z pohľadu etiky pri výkone ich profesie.

Možno konštatovať, že aj napriek tomu sú známe prípady, kedy došlo k porušeniu nielen etických princípov, ale aj k vedomému porušeniu zo strany účtovníkov, čo viedlo k poškodeniu niektorého zo zainteresovaných subjektov. Z tohto dôvodu je vhodné, aby dôvera k profesii účtovníka bola podložená efektívnymi kontrolnými mechanizmami, ktoré včas odhalia porušenie pravidiel, ktoré musí účtovný odborník povinný dodržiavať, a tak sa zabráni vzniku škody a manipulácii účtovných dokladov.

V ďalšej časti príspevkov uvedieme charakteristiku ekonomickej kriminality, ktorá vzniká z nedodržiavania etiky účtovníctva. Popíšeme druhy podvodov, ktoré vznikajú pri manipulácii a skresľovaní účtovných informácií a dokladov.

Použitá literatúra

- [1] BANAS, M. 1999. *Právna, daňová a účtovná previerka firmy s cieľom odhaliť nezákonné aktivity*. In: *Transparentnosť v ekonomike SR II*. Bratislava: CPHR 1999.
- [2] DOWNING, J.: 2010. *Fraud Prevention and Detection* [online]. 2010. p. 7-8. <<http://papers.org/newweb/documents/Presentation FraudPreventionandDetection.pdf>>.
- [3] CHMELÍK, J. – HÁJEK, P. – NEČAS, S. 2005. *Úvod do hospodárskej kriminality*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. s. 37-40. ISBN 80-86898-13-X.
- [4] KOPRLOVÁ, J. 2008. *Ekonomické a právne aspekty súčasnej hospodárskej kriminality*. In: *Dny práva 2008: 2. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity: sborník z konference*. [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2008. s. 150-176. [cit. 28.3.2012]. Dostupné na: <<http://www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/pdf/SBORNIK.pdf>>. ISBN 978-80-210-4733-4.
- [5] KOVANICOVÁ, D. 2005. *Finanční účetnictví*. Světový koncept. 5. aktualizované vydání. Praha. Nakladatelství Polygon, 2005. s. 544. ISBN 80-7273-129-7.
- [6] KRUPOVÁ, L. 2001. *Kreativní účetnictví. Zneužívání účetnictví – možnosti a meze*.

- Praha. Komora auditoru ČR, 2001.
- [7] LALKA, J. – PAULE, I. 2009. *Prieskum o výskyte podvodov v organizáciách na Slovensku za rok 2009*, [online]. 2009. s. 9. [cit. 4.4.2012]. Dostupné na: <<http://www.tpa-horwath.sk/wp-content/uploads/2011/01/Survey-trh-sprava-v06-final-draft.pdf>>.
- [8] MOLÍN, Jan. *Protiprávní jednání z pohledu profesní odpovědnosti*. 1. vydání, Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 188 s., ISBN 978-80-7357-600-4
- [9] NASER, KAMAL H. M. 1993. *Creative Financial Accounting – Its Nature and Use*. 1. vydanie. London. Prentice Hall International Limited, 1993. 250 s. ISBN 0-13-061763-6.
- [10] PWC. 2011. *Celosvetový prieskum hospodárskej kriminality 2011*. [online]. 2011. s. 3. [cit. 2.4.2012]. Dostupné na internete: <http://www.pwc.com/sk/sk/forenzne-sluzby/assets/2011-Prieskum-hospodarskej_kriminality_SK.pdf>.
- [11] PWC. 2012. *Vyšetrovacie a forenzne služby* [online]. 2012. [cit. 10.4.2012]. Dostupné na: <<http://www.pwc.com/sk/sk/forenzne-sluzby/index.jhtml>>.
- [12] SINGELTON, Tommie W.; SINGELTON, Aaron J.: *Fraud Auditing and Forensic Accounting*, 4. vydání, John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey 2010, 317 s., ISBN 978-0-470-56413-4
- [13] VYLITA, J. 2006. *Hĺbkový audit nerieši podozrenia: Forenzne vyšetrovanie môže iniciovať trestné konania*. [online]. 2006. [cit. 2.4.2012]. Dostupné na internete: <<http://podnikanie.etrend.sk/podnikanie-firemne-pravo/hlbkovy-audit-neriesi-podozrenia.html>>.
- [14] *Code of Ethics for Professional Accountants* published by the International Ethics Standards Board for Accountants of the International Federation of Accountants (IFAC) in July 2009
- [15] *Etický kódex pre účtovných odborníkov*, Medzinárodný výbor IFAC pre etické štandardy, 2010, v SJ
- [16] *Novela zákona NR SR č.540/2007 Z.z. o audítoroch, audite a dohlade nad výkonom auditu*

Informácie o autorovi:

Ing. Zuzana Staričková, PhD.
Ekonomická univerzita
Národohospodárska fakulta
Katedra financií
Dolnozemska cesta 1/a
PSČ 852 35 Bratislava
email: 4soyza@gmail.com

Zuzana Staričková
University of Economics,
Faculty of National Economy,
Department of Finance,
Dolnozemska 1/a,
852 35 Bratislava, Slovak Republic,
email: 3soyza@gmail.com